

Szerkesztőség:
Arad-vasvári új vasúti vasúti pa-
lotjában.
Bérmonten leveleket csak ismert
később fogadjuk el.
Készíteteket vissza nem küldünk.
Kiadóhivatal:
Az arad-vasvári új vasúti vasúti pa-
lotjában. Van a hirdetések, előfizi-
kálási pénzek és a kiadás körüli pana-
szok bérmontenre küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI TARSADALMI és KOZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Helyesírás és írásmód után is.
Előfizetési árak:
helyben: vi 4 k r e :
1 évre . . . 12. — fr. 14. — fr.
fél évre . . . 6. — fr. 7. — fr.
3 évre . . . 30. — fr. 35. — fr.
1 hóra . . . 1. — fr. 1.20 fr.
Hirdetések díja:
— hasznos pejtitor egyzeri hirdetés-
ről 6 kr. minden követhetőn 4 kr.
Bélyegdíj külön 80 kr.
Nyitólár sora 16 krajczár.

Dunagőzhajózási társaság.

Budapest, május 22.
I.

(F.) A végsőig vitt központosítás Bécsben, a helytelen adminisztráció és a kereskedelmi szellem teljes hiánya sodorták a Duna gőzhajózási társulatát a tönknek szélére, hol az évi osztalék a múlt évben egy százaléka s a jelen évben t. i. 1888-ban, a kiválóan kedvező üzleti év dacára, 2 százaléka szállított. Ez az érdeme az igazgató tanácsnak, mely mód és mérték nélküli elbizakodottságában vakon és esztelenül járt el, azt képzelve, hogy semmit sem kell respektálnia, semmit sem kell tennie, mert az ő hatalma és ereje ugys megdönt mindent.

Sőt valóságos kettős tévedésbe esnek a társulat korifeusai, amennyiben nemcsak a maguk erejét becsülték túl, hanem a magyar állam erejét és hatalmát, mely felvette ellenük a harcot és a versenyt, kevesebbre becsülték. Vámerő és esztelen volt ezen akció, s annak árát most keserűen adják meg. Az üzleti év kimutatásai siralmas képet tárnak fel, s milyen csekély és neveltséges eredményt produkál oly nagy társaság, mely egész hajórajjal és óriási apparátussal dolgozik.

Most majdnem az egész igazgató tanács leköszönt s nagy a válság, mely teljesen megrendítette a társulatot. Az igazgatóság újjalakulása tehát a legelső teendő, mely ha megtörtént, ismét felvesszük a magyar kormányval megindított tárgyalások fonalát. Csak hogy e tárgyalások eddigi és esutáni menete közt lényeges különbség lesz; ezelőtt ugyanis az elbizakodott társaság színelges koncessziókkal igyekezett a magyar kormányt elbolondítani, mely látszólag bele is ment e cselvetések labirintjába, valóságban azonban — főképp a Baross — aera óta — vas következetességgel dolgozott oly eszközökkel, melyeknek célja volt megmutatni a társulatnak, hogy ámitó politikájának semmi hitelt nem adunk, s melyeknek eredménye az lett, hogy a társulatot a magyar állam versenyé tönkre tette.

S vajjon kinek köszönheti a társulat ezen eredményt? — Egyedül csak önmagának. Minthogy egyáltalán nem respektálta jogos követeléseinket, nekünk

magunknak kellett igényeinknek érvényt szeresnünk s jogunkból egy szikrányit sem engednünk. Hogy e versenyküdelemben győztes a magyar állam lesz, azt elfogultság nélkül előre is tudhatta volna a társaság, s hogy ennek dacára ravasz, kétszínű politikáját mégis folytatta, annak következményei terhet most viselje.

A mint e sorok elején mondtuk, a végsőig vitt központosítás Bécsben, a helytelen adminisztráció és a kereskedelmi szellem teljes hiánya juttatták a társulatot jelen helyzetébe.

Vizet hordanánk a tengerbe, ha hosszadalmas érvekkel be akarnánk bizonyítani, hogy a dunai kereskedelmi forgalomnak természetesen gőcpontja Budapest lévén, a társulat ügyei is a leghelyesebben innen lennének igazgathatók.

As igazgatóságnak azonban valóságos mániája a miniszterium játéka és a minden, csak némileg és lényeges részletekre kiterjedő merev központosítás. Minden eddigi tanulság kárba veszett nála és még az utóbbi időkben is nemcsak, hogy nem csökkentette, hanem még fokozta a központosítást, és miután miniszteriumában hiányzott még két osztály, fogta tehát magát és miután a társulati köszönbányát el nem czipelheti, annak ezelőtt Pécséset székelt igazgatóságát, mint nemkülönbön az ó-budai hajógyár főmérnökeit, együttesen mintegy 40 családát nagy költségen felköltöztetett Pécsről és Budapestről Bécsbe. Van-e rá eset — kérjük — hogy egy hajógyárból a tervező és vezető főszakembereket elszállították volna — más országba? Ha nem volna ugyesólván lehetetlen, bizonyára a 60 évvel ezelőtt — Széchényi befolyása folytán — Ó-Budán megalkotott hajógyárat is eltávolították volna.

S ebből a bécsi központból a legnagyobb nehézségekkel és legvaskalaposabb burokratizmussal intézkedik mindenben az igazgatóság, mert minden legkisebb részlet és mozzanat eldöntése odafönn Bécsben történik. Képzhető-e ennél nagyobb vizátság egy forgalmi, kereskedelmi társulatnál?

Ezen okok miatt kellett a kormány-
nak fölvennie a harcot, azért hogy a magyar érdekeket megvédjé, de nem a végett, hogy a társulatot megbuktassa.

Amily határozottan tiltakozott ily föltevés ellen Baross Gábor, ép oly kategorikusan kijelentette azt is, hogy a versenyt folytatni fogja, ha a társaság megmarad eddigi álláspontján. Mert vagy magyar lesz a társulat oly részben, amennyiben azt viszonyaink követelik, vagy pedig legvégső esetben megalkul a kormány támogatása mellett a magyar gőzhajózási társulat, mely hivatta lesz minden szociálistani és folyóink forgalmát dominálni.

Akár így, akár úgy fog eldőlni, annyi bizonyos, hogy Baross Gábor a magyar kereskedelmi érdekeknek kellő érvényt fog esután is szerezni.

— A szabadelvű pártból. A szabadelvű párt szerdai értekezletén elnökileg bejelentette, hogy B e n e d e k E l e k , országgyűlési képviselő lelépett a szabadelvű k ö r r t a j a i sorából. A bejelentést megjelentették; a mi körülbelül annyit jelentett, hogy — szerencsés utat!

— A renunczium. A magyar regnikolális bizottság üzenete a horvát pénzügyi kiegyezés kérdésében, a szokott kitűnő munkalát, mely minden sorában F a l k M i k s a tollára vall, a pénzügyi és közgazdasági kérdések azon egész sorozatára néve melyek itt szóban forognak, helyesen körvonalozza a magyar álláspontot, elmege a horvát kíváncsiságokkal szemben a méltanyosság kötelei határait, de tartózkodik bármily ois kíváncsiság akceptálásától, melyek vitális érdekeket érintenek akár a horvát kiegyezés meritumával ellenkezzenek. A szóbeli tárgyalások, melyek a nunczium alapján, a regnikolális bizottságok közt most már meg fognak indulni, remélhetőleg hamarabb teljessé teszik a megegyezést; le van ennek alapja rakva a két nuncziumban, a főleg abban a szellemben, mely az utóbbi időkben, hála érte Héderváry Khuen Károly gróf öntudatos politikájának, hatalmasan nyilatkozik a horvát közéletben is, s mely nem konfliktusok és ellentétek minden áron való keresésében, hanem közös érdekek együttes fejlesztésében találja a horvát-magyar viszony feladatát. Reméljük, e szellem érvényesülni fog a regnikolális bizottság tárgyalásaiban. Már az eddigi tények bizonyítják, hogy a magyar tényező részéről nem hiányzott a kellő érzék az ügyek rendezésére; horvát részről kell bizonyítani, hogy tudnak szakítani e

petitumok mindazon tulságaival, melyeket nem igazol sem a jogosság, sem a pénzügyi érdek s melyek csak a két ország örvendetésén fejlődő frige érdekeinek zavarására hathatnának, használni azonban nem használnak semminő érdekek sem. E tény biztat, hogy meg fog találni a mód a megegyezésre s a horvát-magyar viszonyok újabb szabályozása a politikai érdekek összetartásának fozatsában is tényezővé fog válni.

H a y n a l d Lajos kalocsai bíbor-
nok-érsek, — ki szerdán Kalocsára utazott — mint a magyar-horvát pénzügyi egyezmény létesítésére kiküldött országos bizottság elnöke, a következő levelet intézte F a l k M i k s a országgyűlési képviselőhöz, mint az országos bizottság előadója:

„Nagyságos ur! A végtelen jószágú Isten ismét kegyelmesen tekintett reám, midőn most beérgetett öt heti abbaziai gyógytartózkodásom t nagyon megtört egészségem javulására némileg válni engedte. Orvosaim a lassu javulás zavartalan fokozása végett egyelőre esendes pihenésre biza kúdenek; eddigi időközben nyert erőmet hivatalom kellő betöltésére, a további javulás veszélyeztetése nélkül, nem találják még kielégítőnek. Ez okból a magyar-horvát pénzügyi egyezmény létesítésére kiküldött magyar országos bizottság elnöki tisztének is, nagy sajnálatomra, jelenleg nem felelhetek meg. De ha Isten irgalmassága ismét helyre fog állítani, szívesen fogom erezni magamat e köteleimben is híven élni. Miről Nagyságodat tájékoztassam, mindenkor kitűnő tisztellett vagyok, B u d a p e s t , 1889. május 21. Nagyságodnak alázatos szolgálója, dr. H a y n a l d Lajos.

KÜLFÖLD.

Umberto király Berlinben. A berlini király látogatás ünnepélyei az előre kijelölt program szerint folytak le. Ebédet, kirándulások, látogatások sat. gyorsan követték egymást. Kedden, midőn az uralkodók Charlottenburgba köcsiztek, az udvari hintó, egy lova megbokrosodott s Vilmos császár meg Umberto király Henrik porosz herceg kocsijára szálltak. A charlottenburgi mauzóleumban az olasz király és a trónörökös koszorukat tettek a koporókra. A bevonulás epizódjából két részlet képezi most a becséd tárgyat Berlinben. Mint említettük, a király-sátorban Hohenburger asszony olasz költemény szavalásával lepte meg Humbert királyt. Az üdvözlés meleg hangja jól esett a királynak s olaszul köszönte meg. Csak hogy a művésznő nem ért olaszul, szavarában ennyit felelt: „Non capisco”, mire Humbert annál inkább dícsérte olasz szavaltat. A másik epizód megzavarta kissé az ünnepi hangulatot: a diákság nem vett

részt benne. Vilmos császár elrendelte, az egyetem előtt csak tűzsergő álljon fel, hogy az egyetemi hallgatók tribune-je szabad maradjon. Csak hogy egyszerre dsádaok álltak eléjük, teljesen elfodve a díszben, zászlósau megjelent ifjakat. A csapat vérsnyélő tiszte, kit a diákok s miatt megkérdeztek, újabb parancsára hivatkozott. — Ennek következtében a diákok, rövid tanácskozás után, elhagyták a tért és a művészek sátrához álltak. Onnan a rendőrség küldte el őket s így a diákok végleg távoztak. A berlini lelkes fogadtatás szöba került kedden az olasz képviselőházban is s az országot ért megráztatás fölött az elnök föjeste ki a Ház hálóját. Az ariapi berlini díszében, melyre 140-en voltak hivatalosak, Bismarck herceg Crispi mellett, szemben az olasz királlyal ült. Két katonai zenekar játszott, de felköszöntő nem volt. Szerdán a katonai díszszemle volt az ünnepélyességék főpontja, A csapatokat maga Vilmos császár vezényelte. Humbert király elő s a két uralkodó mellett lovagolt a császárné és a meiningeni trónörökösné is. Crispi kosiban ülte nézte a parádet, mely után Humbert király a Löwo-téle fegyvergyárat tekintette meg. A díszbevonás s a császár toszájában köszönetet mondott Humbert királynak barátságáért, melynek bizonyosságát adta látogatásával, aztán így folytatta: „Csapatimait is hálaa búszkeség tölti el, hogy osztályrésztökli jutott a szerencse, hogy Humbert király személy előtt becsülettel megállhassák helyöket. Örömmel emlékezo a gyönyörű képre, melyet a római csapatvezemle nyújtott, poharamat emelem felségték egészségre s felségték derék csapataira, valamint s savoyai házzal fennálló változhatatlan barátságára, mely háznak jellegje: „Sempre avanti Savoia” Olaszország egységére vezetett. „Humbert király éljen!” Erre H u m b e r t király olasz nyelven válaszolt, benső meghatóttá szagyal mondván köszönetet az érzelmekért, melyeknek a császár kifejezését adtt. Majd így szóló Humbert király: „Berlinbe jöve-
telem magasatos és hálás kötelesség. Biztos vagyok benne, hogy e helyett mondott szavaim Olaszország érzelmeivel teljesen megegyeznek. Németország és Olaszország, egységök helyreállítás után az európai béke biztosítékává lettek. Katonáim, melyekről felséged ois elismerőleg megemlékezett és felséged hadserege, melynek csapatait bámulni alkalmam volt, tudni fogják nagy feladatukat teljesíteni, Poharamat emelem a császárral, a császárné és egész osaládok egységére, poharamat emelem a dícső hadseregre és a német birodalom jólétére.”

LEGUJABB POSTA.

— Boulanger bűnössége. Az „Estatette” című párisi lap határozottan állítja, hogy az állami ítélőszék vizsgálóbi-
Azután felszakitotta heves mozdulatta a boritékot és a következőt olvasta: „Marsaille, 6 óra 45 perc, este. „Léttam Champcey, jó egészségben, teljesen Henriette híve. Ma este visszautazom. Holnap 7 órakor leszek Párisban. Készenlétek elő utiböröndeiket, mintha mindjárt megkezdés után egy hónapi utazásra kelhének. Minden jól megy. . . . Halványabb a halálnál, jobban reszketve mint a nyaralásnál, kinyitott ajkakkal, a lástól csillagos szemekkel dült hátra egy karoszékebe de la Ville-Handry kisaszony. Mindéddig kétkedett. . . Ez óráig, a midőn a való felderült, a szegény leány elúzott magától minden reményt, a megpróbáltatásnak ennyi boldogság nem látszik a számukra létezni. — Dani Franciaországban van, — dagogá most, — Dani! . . . Nincs többé, mitől félnék, a jövő a mélnk; megvagyok mentve! . . . Anonban az ember nem hal meg az örömtől és visszatérve a helyzet érzétehez, Henriette megértette az összefüggéstelen szavak kegyetlen horderejét, melyeket szavarában mondott. Egy ugrással talpon volt és megragadta Bertolléné keszeit. — Nagy isten! — kiáltott fel — mit mondok én itt! . . . Oh asszonyom én meg fog nekem bocsátani, mert úgy tetézni nekem, hogy megőrülök. . . . Meg mentve! . . . Az én fivére és én által leitem az. . . Onök nélkül Dani tölem nem találna egyebet, mint egy keresztet a temetőben és a legvalószínűbb rágalmaktól becszenyezött emléket! . . . A matrona alig hallotta Henriettet. Felvette a sürgönyt, elolvasta és egész lényében megzavarta a kandallóhoz ült, mit sem törődve a külső körülményekkel. A legborzasztóbb gyűlölet torzította el a rendesen oly nyugodt és seled arcvánárait, aroza savószerűvé lett, és fogait göröcsösen összerúgta reked, hangon ismétlé: — Meg leszünk tehát bosszúva! . . . De la Ville-Handry kisaszony nem most hallotta először, hogy az öreg szibárus és nővére halálának gyűlölk az ő elenségeit, Branden Sarant és Brévan Maximet, de sohasem tít fel előtte oly bor-

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája.

(Május 24.)

Kukuljevics lázító beszéde.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —
Kedves horvát atyánkfiam! 800 éves kapos fűi hozzánk, azt hittük a török elleni harcokban, hogy már velünk egy szív s lélek lettek. A horvát Z r i n y i Miklós, Szigetvár védelmében hősi halált halt; Z r i n y i a költő a magyar írodalmi örökbecsű eposzszal ajándékozta meg, s kardjával írja fel az ellenség homlokára: „Ne bántad a magyart”. D r a s k o v i o h országbíró magyar imakönyvet ír; s hazafiai bujában hal meg, mikor az abszolutizmus a magyar alkotmányon diadalt. A 19-ik század horvátjai már egészen más kiadónak. A református vallásnak Horvátországba behozatását csak azért ellenzik, mert e speciális magyar vallással a magyarosodás is utat tör magának. A negyvenes években Varasd vármegye kéri, hogy ő is két követet küldjön a magyar országgyűlésre, erre asután megindul az illérek részéről a hajszja minden ellen s mi magyar. Toropolya magyar nemességét minden módon gyöttrik s politikai joguk gyakorlásában akadályozzák. Az 1843-44. országgyűlésen O s e g o v i o s Metell nem akar magyarul beszélni, bár tud magyarul; azért határozza az országgyűlés, hogy a horvát követek beszélhetnek latinul de akkor nem hallgatják meg őket. Milyen volt a magyarok elleni gyűlölség, s mi volt a negyvenes évek horvátjainak felfogása, legálább kimutatja a mellékelt okirat, mely P l e s o h Lipót ur szivességéből jutott a Kólosey-egyesület levéltárába. A becséd bizonyosan horvát nyelven volt elmondva, de nem valószínű, hogy miután a megyegyűlésen mondatott el, Kukuljevics magyarul tartotta. hi-

esen még a magyar nyelv nagyon ismert volt akkor Horvátországban, Jellasichnak is találunk néméltl irt költeményeiben magyar hazafias dalokat, csak hogy már 1843-ban az 1848-49-ben bekövetkező események előre vetették ari jékukat. De léssuk magat az eredeti bossd szövegét:

Kukuljevics Ivdn beszéde. — Julius 10-én 1843-ban.

Több száz éve, mióta már ama még a görögök és rómaiak korában híres illir nép-ségnek egy ága, tudni illik a horvátok az Ugrokkal társaságba léptek s máig abban maradtak, tudni kell azonban, hogy az ugrok két felekezetekből állanak; egyiket és pedig kisebb részét teszik a magyarok, másikat különféle ajku népek, melyek közt valamint az ausztrai birodalomban legszamosabbak, ug a világ legnagyobb részén terjednek el a szlávok. A magyarok Aziából származtak id; és a tatároktól s mongoloktól öröklött durva erkölcsöt hozván magokkal, azt máig is megtartják, még most is pusztításban, népek elnyomásában tévén létezéjüket, a mint ezt népdaljukból is ki lehet venni, mely így szól: „Adja isten, hogy a magyart a fél világ urálja” (sőt kitétesik más német népiratokból is, honnan nehány sort kiolvastott.) — A slávianok nekünk verbéltl atyánkfiai s velünk örökre kívánnak egyesülni; — e nemes nemzet hasonló egy nagy sahoz, mely a Kárpát bércein pihog, s repülni akarván, az egyik szárnyát a Fekete, a másikat az Adriai tengerig terjeszti, farktollai a Balti tenger vidékeit lepi. fejevel Horváth honhoz fordul és sóvárogva várja tőle a segédelmet, mert nem repülhet, egy másik sas fojtogatja, tépi tollait. — E nemzetnek segíteni hazafiai köteletségünk és e dologban minden nap el van mulasztva; meg kell menteni az idegen járomtól, melylyel már minket is fenyegett a vad nép, — belopódzott már hazánkban s annak keblét férogként rágja, — hivatalainkat elfoglalja s alája akar ási e hálátlan faj; — még a szent helyen is lappang és azt lesi mi vándok talájon ellenünk! Meg kell kérni a Palesét, hogy e bujtogatókat, hasaáruzókat parancsolja ki tőlünk, és ha nem teszi, neki kell hajtjanunk, gondoskodni kell asután segítségéről, s azt vagy nyájunkban vagy kívülünk kell keresni, szöbölöttünk (?) nem

találunk mert el vannak nyomva atyánkfiai, de osak verjük le lábainkról a billancsot majd azai hatalmasabban segítenek nekünk, magunkban is bajos ugyan találni, mert kevesen vagyunk s nincs köztünk összetartás . . . azonban kicsiny volt Spárta és még is meggyőzte sokkal hatalmasabb ellenségeit! — Vannak nekünk gyügyeink, van köztünk egy régi Hőseink vérből származott vér is (gróf Orschich Györgyöt értette, kinek tustént hangos v i v á t kiáltott), kinek ereiben még vitéz vér buzog és elég lelkiérvél bir bennünket egyesíteni. Egyestőlünk tehát legalább mi Illirek és mutassuk meg, hogy mi vagyunk ama híres horvátok el nem fajzott maradéka! tudják ezt a magyarok, azért csak ellenünk szoríják nyilaikat! de Sese Horvátka ni propia loch nizarina! összetartás — essant akarat és kiálló törelom megtört es ellenséget! és mit mi véghez nem vihetünk, majd kiviszik maradékaink, csak ezekbe is oitsuk lelkünk kíváncságt! — En ha sim volna, megesküdtetném a magyarok gyűlölségére — mint Hanniballal tess az atya a rómaiak ellen; tartunk tehát össze és a nemesség kézen legyen vérvél e vagyonyjával a hazának áldosni! — A papság ne osak azt sürgesse, hogy idegen hit ne hason körülnke, a mi legkevésbé hanem védje azon nyelvet, melylyel oktatja a népet. — A katonaság ne legyen már másé, mely csak arra mozog, merre igazítják, hanem tudja meg: hogy a nemzet. Legerősebb támasz a polgárság felgyűszázza, hogy idegen osavargók ki ne szorítsák e ozébból s másból ne kellenek ellenét keresni. „Bevégyi lázító beszédét, azon javaslat-
tal, hogy a követeket vissza kell szöböl-
Aradi polgár Nemzetes R ó z s a János urnak
leirta
D. J.
Aradon, május 2-án 1846.
Eradetije Plesch Lipót szivességéből megtalálható a Kólosey-egyesület levéltárában.
Köszli: Laukó Albert

Az aranyos klick.

(Gaboriau regénye.)
— „Aradi Közlöny” számára franczából fordította: —
W. Ph.
VII.
(124. folytatás.)
Csakugyan a távirai szolga volt. A derék matrona gyorsan aláírta a vényét és felbontva a sürgöny-lapot, a következőket olvasta: „Marsaille 12 óra 40 p. reggel. „A „Saint-Louis” jöveve van ma reggeltől fogva. Ma este horgonyt vet Sajkát bérelek, hogy eljé menjek. Felétek, ha Champcey fedélzetén van Ma este sürgöny. Rabinet.” — De hiszen ez a sürgöny nem tudat velünk semmit! — kiáltott fel Henriette, rettenetesen csalódván. — Lásza asszonyom az ön bátyja még nem is bizonyos abban, hogy Champcey ur jelen van a „Saint-Louis” gőzösn. Talán övegy Bertolléné is ie volt egy kissé hangolva, de azért ő nem mutatta. — De hát mit remél ön, kedves gyermekem? — válaszolt. . . . Alig egy félóra, hogy Antal Marsailleben van, mit tudhatna ő? Várjuk meg az estét, az egész már csak néhány óra kérdése. A derék nő est nyugodtan mondotta, de csak az tudja megérteni lelkiállapotját, a ki már hasonló várakozó helyzetben volt és eszerint tudja, hogy a helyzet annál trühetlenebbé válik, mennél inkább közeledik a döntő pillanat. Bár milyen nagy volt ezen oly nyugodt és méltóságteles öreg nő ónuralma, mégis elárulta eser módon azt az ideges lázat, mely őt emésztette; felnyitotta az alakot, hogy kinézzen az utcára; mit? ezt ugyan ő maga sem tudta volna megmondani, mert az idő még nem érkezett el, hogy valami történjék. Az est beálltával már sohol sem taláta a helyét. Es ebéd után hiába igyekezett himzésével foglal-
kozni, kezei tulságosan reszkettek. . . . Végre kilencz óra tíz perczkor ismét megjelent a mindig közönyös távirati szolga. Henriette átvette a sürgönyt; de mielőtt felbontta, néhány pillanattig habozott, mintha bizonyos lett volna, hogy abban megtalálja sorsának titkát

zottsága B o u l a n g e r e l l e n o l y n o m o s b i z o n y i t é k k o k k a l r e n d e l k e z i k , h o g y h a a k ö z v é l e m e n y e b i z o n y i t é k o k a t i s m e n n i f o g j a , n e m f o g h a b o s n i j ö v á h a g y n i a b ű n ö s s é g k i m o n d á s á t , a m i t a s á m i a m i t ő s z é k b i z o n y á r a k i f o g m o n d a n i .

— O r o s z h a d i k ö z l ö n y e s e k . „ A K r e u t z z e i t u n g ” - n a k j e l e n t i P é t e r v á r r ó l h o g y O r o s z o r s z á g f o l y a t a j a h a d i k ö z l ö n y e s e i t . O r o s z o r s z á g t ö r e k v é s e a t á m a d ó h á b o r u . S o k á i g m á r n e m f o g t a r t a n i , h o g y a z e l ő k é s z ű l e t e k b e l e s z e n e f e j z e v e . M o s t a s z e k e r é s z e t e t s z e r v e z i k u j j á . A l o v a s s á g e s a l o v á s z d a n d á r o k , m e l y e k e l ő s z ö r v a n a k h i v a t a l v a a h a t á r t á n l é p n i , k ö n n y ű s z e k e r o s z t á l y o k a t k a p t a k .

Az „ARADI KOZLÓNY”.

(Megjelen mindennap.)
Előfizetési feltételei.

Melyben házhoz hordva:
Egy évre 12 frt — kr
Fél évre 6 „ — „
Negyed évre 3 „ — „
Egy hónapra 1 „ — „

Vidékre szétküldve .
Egy évre 14 frt — kr
Fél évre 7 „ — „
Negyed évre 3 „ — „
Egy hónapra 1 „ 20 „

Felkerjük egyúttal lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése márczius 10-ig éjárt, hogy a ze előfizetést megelőző megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny” kiadóhivatala.

NAPTAR.

Május 24. Római kath. naptár: Sz. M. kor. (Május 12.) Epifán. Nap két óra 15 perces, nyugozik 7 óra 40 perces.
Május 28. Az aradi általános munkásbetegség-egylet ülése.
Május 29. A Jozsefmi ifjúság majálisa a császári erdőben.
Május 29. Kört ünnepély az aradi várban d. n. 6 órában.
Május 29. Esküdtársak tárgyalása a Kis-Götschalt sajtóteremben.
Június 10-12. Az „Aradvideki Tanító-Egylet” évi nagygyűlése Borosonban.
Június 13-15. Erőteljes vizsgálólat az aradi gimnáziumban és realiskolában.
Június 15. Az arad-csanádi egyesült vasutak közgyűlése délelőtt 10 órakor.
Június 29. Az aradi könyvnyomdások junálisa a császári erdőben.
Július 1. Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár megnyitása.
A „Kölcsey Egyesület” könyvtára (Szabadság-ter 1 sz.) a közönségnek rendelkezésére áll kedden és szombaton d. n. 3-4 óráig pénteken 11-12 óráig.

HIREK.

ARAD ÉS VIDÉKE

A képkiallítás.

Még csak egy nap választ el bennünket az országos magyar képzőművészeti társulat által Aradon rendezett képkiallítás

zaeztónak, oly kegyetlennek ez a gyűlölet, mint az este.
Minő okok létezhetnek? Fialat esse nem tudta ezt felfogni. Bizonyos, hogy ezek az okok nem voltak mindennapiak. Ravinet apó nem volt egy jött-ment ember, ez világosnak tűnt fel előtte. Mihelyt a rue du Faubourg-Loissommierébe jött, egész más emberré változott, mint a mi-lyennek a rue dela Grange-Bateliereben ismerkedt a zeibárus ezer meg ezer féle áruk között. A mi övegy Bertollent illeti, az határozottan magasabb szellemű és műveltségű nő volt.
Hogyan juthattak mind a ketten ebben a több mint szerény helyzetbe? Vagyon szerenostlenség folytán: Ez mindent igazol, de mit sem magyaráz.
Igy elmékedett magában Henriette mikor a derék matróna kiragadta gondolatából.
— On olvasta, kedves gyermekem, — kezdé, — hogy visszatértek fivérem bennünket elkészülve óhajt látni egy hosszabb utra.
— Igen, asszonyom, sőt még esodálkostatm is eson . . .
— Ertem . . . De habár én is éppen oly kevéssé ismerem a fivérem szándékait, mégis olyan férfinek ismerem őt, a ki sohasem cselekszik valamit hiába. Okosan fogunk tehát tenni, ha akaratját teljesítjük.
A két nő azonnal hozzá is látott az előkészületekhez és mágnap Bertollent ki-mont, hogy minden szükséges bevásároljon, kész új ruhákat szópöket és fehérneműt de la Ville-Haudry kisasszony számára.
Délutáni öt óra felé minden be volt vásárolva, a derék övegy nő és a fiatal leány előkészületei bevégezve és az összes holmik három nagy kofferbe becsomagolva.
A Ravinet apó sürgőnye után már csak két legfeljebb három óra állott előttünk a várakozásra.
Ok azonban rosszul számítottak . . . Fél kilenctől ötötte, mikor a jambor öreg megérkezett, láthatólag kifáradva a hosszú és gyors utazástól.
— Végre! . . . kiallott fel Bertollent, nem is reméltem látni ma este!

(Folytatás következik.)

megnyitásától. Szombaton délelőtt 11 órakor kitárul a lyceum nagytérmeinek ajtaja, az ünnepélyes megnyitást végbe megy s azután két héten keresztül az aradi közönség csekély belépti díj mellett saját szemével meggyőződhetik arról, mit produkálnak a magyar festőművészek s mily remek dolgok azok a festmények, melyekről eddig hírt adtunk.

T e l e p y Károly festőművész, a társulat titkárnak felügyelete mellett a két első csoportot már összeállítottak hatalmas, plafonig felérő állványokon. Az összehatás imponans, minden kép helye műtértelemmel van megválasztva, semmi kontraszt képző-vegben, színben, sőt így együtt még inkább kidomborodik a festmények szépsége, művészi értéke.

A két első csoportot már leirtuk. Most álltunk a harmadikra és negyedikre, melyet tegnap állítottak össze.
A harmadik csoport bal sarkán egy rendkívül kedves, bájos kép vonja magára a közönséget. Az neki címe, hogy: „Kóstolja, be édes . . .”. R o s k o v i t s Ignác esetje alól került ki. Diny nyeföldön egy igazi, tipikus parasztleány ül, csupa megenni való egészség és pajzosság. Térdén egyik kezével pirosbélű félérgőrdínyét szorongat, melyből egy darabot fanyult bioskára surva, elragadó mosollyal nyujt át az előtte heverésző, szép barna legénynek, kivel a gyümölcsöt megfellezte. Szinte hallani véli az ember, a mint a leány fehér fogai közt mondja: Kóstolja, be édes!

Felette van S z i r m a y Antalnak egy genre-képe. Az anya hazakészül a mezőről. Kis fia megijed az átrohanó sárvaszoktól s félénken rejtőzik el anyja batyujá mögött.

Középen V a s t a g h György jeles festőművésznek remeke áll, melyen saját leányát örökíti meg életnagyságban. A szép, mezcngő alak fák, virágok között egy kis padon ül, festői ruhában, arcát mi-lyen beanyékoló Florentin-kalappal. Bal kezében szalagos palózikával játszik, jobbjával pedig egy kedves, kékszalagos fehér pincset simogat. Elragadó kép, hű a megszólalásig. Szinte azt várja az ember, mikor lép már ki ez a gyönyörű leány s nézi a többiekkel együtt a kiállítás többi festményeit . . .

S k u t e c z k y Dömötől e csoportban két érdekes czikánygyereket találunk, a mint az egyik pillangókat kerget, M a r g i t t a y szivarozó mesterlegénye is magára vonja a közönséget. R u b o v i t s t ó l csinos csendéletképét K o v á c s Laszlótól szintén illet tartalmaz e csoport, míg T h i l l Sárota élénk megfigyelő to-hetséggel egy kedves mezei jelenetet örökít meg, m d n jászok, tűzet rakó gyermekek közt az anya s a nagyobbik leány bevetik a felezantott ugart.

Hatásos a jobb szélen álló nagy fest-mény, P a t a k y László „Utolsó kenet-e”. Gyékényvel bevont ágyon összeaszott öreg asszony haldoklik, mellére kulesolt kezek-el. Előtte pap áll, hátrább komoly mini-stransz-fűk a keresztel s egyéb egyházi szerezvényekkel. Egy 3 4 éves osep k's leány, durcás, mogorva arcú, jobbját fé-lénken a szeméi elé huzva néz a komor papra, míg a nagyobbik neki dől a falnak s ugy sir. Megindító kép, a mely hatáva-dását nélkül van lefestve.]

A negyedik csoport most van rendezés alatt. Középre jön B a d i t z Ottó óriási képe, egy jelenet a szegedi árvízből, az-után R o z s a y Jajdkassai s J e n d r a s i k Jenő csinos parasztleánya. K i m n a c h t ó l lövésre készen álló, ugyesen megfestett bakát találunk, míg S p á n y i Bélától a csendéletképét, melyen eath-niugiat ömlik el.

Erdekes e csoportban H e r z l K o r n é „Ninos párja a Molinári-bakán . . .” című nagy festménye. Az ivó asztala mel-lett egy osomó parasztleány ül, kik vala-mennyien irigykedve, de azért moaolygva nézik, hogy a osárdás szép leánya mennyi-vel inkább vonzódik a csinos, vigkedély Molinári-bakához, mint a közönséges zsi-bilekhez.

Ide jön még A d l e r Mór „Eötvs arczképet, mely egyike a halhatatlan leg-jobb arczképeknek; aztán J u s t h Zsig-mond arczképe s T h i l l Sárota idylli képe, a mint a patak hidjáról két fűcska lábát bele bele nyujtja az alatt osgrzedő vízbe. M e s t e r h á z y t ó l is találunk itt egy remek kis festményt, mely egy mezőről hazatérő fiut ábrázol. A levegő s a fű megfésése valóban remek rajt. K u b á y i Lajosról van még e csoportban két mozgalmas kép. Az egyik humoros. A mozdony előtt a leeresztett átjárónál egy parasztkocsi áll meg, melyen bosszankodva szivja pipáját piros esernyője alatt az árn-dás. A másik kép lóvásári jelenetet ábrázol.

A többi csoportot ma állítja T e l e p y ösz, úgy, hogy a szombati meg-nyitán s semmi sem álland utában.

Még említtük még egyet, hogy a be-lepti díj köznapon 30 kr., vasárnap 20 kr. Kölcsey-egyleti tagok a kiallítás tartamára 1 frtért kapnak állandó jegyet, nem tagok 2 frtért. A képzőművészeti társulat aradi és aradmegyei tagjai ingyen megtekinthetik a kiállításat. Gyermeknek tanítókt vezetése alatt 10 kr-ért mehetnek be személyenkint, egyébként 20 kr-ért.

— Az aradmegyei deputáció. Temes-megye és Temesvári szab. kir. város újonnan kinevezett főispánja, M o l n á r Viktor dr., mint már említettük, e hó 27-én fog állásába ünnepélyesen beiktatattni. A beiktatás ünnepélyre Aradmegye, mint szomszédos törvényhatóság is meghívottat s ennek folytán O r m ó s Péter alispán intéz-kedett, hogy vármegyénk küldöttségével képvisellessék. A küldöttség V á s á r h e l y i Béla törvényhatósági bizottsági tag s állandó választmányi alelnök vezetése alatt B o r o s Béni és T a k á t s y Sándor dr. birtokok s törvényhatósági bi-zottsági tagokból fog állani, kik a felkó-

résnek engedve, e hó 26 án Temesvárra át-rándulni fognak.

— Kinevezés. T ö r ö k István aradi kir. közjegyzői helyettesét, kit a szakkörök-ben kiváló közpítségénél fogva nagyra be-csültük, ugy szintén rokonszenves megje-lésénél fogva a társadalomban is nagyon szerették s ki eddig B o n t s Dóme kir. közjegyző irodájában működött, az igazság-ügyminiszter kinevezte a kunhalasi kir. köz-jegyzői állásra. Gratulálunk a megérdemelt előléptéséhez!

— Hymen rózsalánca az idei május-ban ugyancsak széles területet foglal be Ninos nap, a melyen hírt ne adnánk arról, hogy ezt vagy azt a szép aradi lányt elje-gyzték, ez vagy az a bájos kisasszony ta-laros kis menyecske lett. A fakadó virág-gal fakad a szerelem, szerelem szerelmet szül s a fiatal pár édes, kéjes zsiobogással várja az esküvő napját, hogy elmondhassa az oltár, a világ előtt is azt a mindent megmagyarázó szót, melyet egyelőre csak a megértő szívnek suttog, hogy „szeretlek, tied vagyok s tied akarok maradni örök-ké”. Arad legjobb talaj a házasságra. Kevés vidéki lap hozt annyi hymen-hírt, mint az aradiak. Most is fekszik elő-tű k nehány, melyekről, itt kifejezést adva a mi jó kívánatainknak is a következőkben adunk számot:

A minoriták aradi templomában fé-nyes esküvő volt tegnap délután fél 6 óra-kor, hol az aradi fiatalok egyik kedvelt tagja R i n g Béla dr. ügyvéd esküdtőt örök háusegét szép, kedves menyasszony-nak, K e l l e r Krisztina kisasszonynak, S a l a c z Gyula polgármester sógor-nő-jének. A szép esküvő alatt a templom egészen megtelt közönséggel. A násznép szorosban a rokonságból állott. Násznagyok voltak: S a l a c z Gyula polgármester és R i n g Lajos, nászasszonyok: öz. R i n g Karolyne és R i n g Lejóné urók. Koszoru leányok: S a l a c z Ilonka, S a l a c z Erzsike, R i n g Mariska, K e l l e r Szeréna és K á d a s Márta kisasszonyok; vőfélyek: K á d a s Kálmán községi bíró, R i n g Géza, ifj S a l a c z Gyula, K e l l e r Elemér. Az esküvő fényes és érdekes-séget nagyban emelte K o s z t o l á n y Irméné uró remek éneke, ki S c h ö n t h a l Gyula orgonakísérete mellett Händl „Rindaldó” operájából énekelte el a nászdalt. Esküvő után a násznép a polgármester la-kásárz vonult, hol szűk családi körben ün-nepelték meg az esküvőt.

A második fényes esküvő F a r k a s Gyula dr. aradi kinostári ügyészé volt, ki, — mint budapesti levelezők írja — május 20-án délelőtt 10 órakor esküdtőt örök hű-séget az egyetemi templomban B a g h y Amália kisasszonynak, B a g h y Mihály földbirtokos bájos, szereltemelő leányá-nak. Az egyházi áldást N a g y Pál mesé-követségesei tették, mint a család régi ba-rátja, adta rá az új párra. Násznagyok vol-tak: a vőlegény részéről F e j é r Miklós allamtitkár, a menyasszony részéről pedig S z a l a y József békés-csabi nagybirtok-os. Esküvő után az új pár a násznapok-ka, az örömezőkkel s a többi vendégek-vel a nemzeti kaszinóban gyűlt össze ba-rátátság lakomára, hol tobben, szűkösen az esküvő párra, mondtak ékes felköszö-nőt az új párra, az örömszólkre stb. A kedélyes lakoma után a fiatal pár násztra indult.

Uj-Szent-Annán is volt egy szép es-küvő, a hol e hó 19-én vezette oltárhoz P o l l á k Sándor az ottani regálébérlő-nek, H o l d s t e i n Simonnak szép nő-vérét, Nanetta kisasszonyt. Az esküvési szertartáson jelen volt Szent-Anna színe-java, kiknek legnagyobb része az új párt a la-kodalmas házhöz kísérte, hol a vidéki sa-kásokhoz híven őket jó borral, izletes éte-lekkel s zenével fogadták. A gazdag es-tübedet tánc követte, mely reggelit tartott. Az új párra számos felköszöntőt mondtak. Ezek közt legérdekesebb volt H o l d s t e i n Simon leányé, Irén kisasszonyé. A jelenvölt hölgyek névoraát is megírta tu-dósítónk. Ott voltak: Holdstein Simonné, Weiss Mórné, Schwart Markné, Holdstein Mórné, Stern Farkasné (Szintye), Schwart Leopoldné (Zarand), öz. Homburger Adolné (Zarand), Pollákné (Kurtics) Böhm Mórné, Löwensteinné, Hackertné, Meiselné, Fröhne (Borosjáné) asszonyok stb — to-vábbá: Weiss Lúsnka, Pollák nővérek (Kurtics), Benjámin Róza (Kurtics), Schwart Róza, Holdstein Irén, Schwart Malvin, Lö-wenstein nővérek, Meiseli nővérek kisasszo-nyok stb.

Hogy aztán készült esküvőről is adjunk hírt: M o m á k Flórián Zeigmondháza község érdekes fiatal jegyzője e hó 27-én vezette oltárhoz V a l k o v s z k y Antal almás-kamarási jegyző kedves, szép leányát, Rózsika kisasszonyt.

— Szoklatlanul fényes eredménnyel ért véget tegnap az aradi járásban a s o r o z á s . Elővezettek a második korosz-tályból 100 s a harmadik korosztályból 160, összesen tehát 260 újoncot, kik kö-zül a sorozóbizottság k i l e n c z v e n h á r m a t k a t o n a i s z o l g á l t a t r a a l k a l m a s n a k t a l á t . A derék fiuk közül 12 a honvédséghez osz-tatott be, a többi a közös hadsereghez.

— Átirat Aradra. Beregmege közön-sége legutóbb tartott közgyűléséből hazafi-as szellemű fölrítót intézett a kormány-hoz az iránt, hogy a kormány a honfog-lalás ezredéve ünnepének idejét jelölje ki s annak méltóképen való megünneplésére tegyen kezdeményező lépéseket. A megye közönsége ezt a leiratát, pártolás veget, Arad város közönségének is megküldte.

— Heinrich Sándor. az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár újonnan kineve-zett vezértitkárja, Karlsbadba utazott, hogy helyreállítsa megrongált egészségét.

— Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár, mely Arad- és Csanádmegye leg-telkélyesebb birtokosainak támogatásával és erősen keracott részvényekkel oly ked-vező auspiciumból mellett tartotta alküld közgyűlését, július hó 1-én nyílik meg és kezd el működéset. A bank helyisége az arad-csanádi vasuti palotában lesz, a főuti bejáratnál balra a földszinten. Öt szobát foglal el az intézet, a mely szobákat kellő kép átalakították és berendeztek. Négy szoba a hivatalnokoké, egy pedig az irat-táré lesz. Van ezenkívül egy szobácska az értékpapírok s a pénz megőrzésére. Ez igen praktikus helyiség, a mennyiben betérések-től teljesen biztosítva van. A szobának mind a négy fala, még a plafon is hatalmas vas-érettel van bevonva, ugy az ajtó is, a mely minden külső behatásnak erősen el-lenáll. A helyiségeket most butorozták be. A bank vezértitkára, mint említettük, H e i n r i c h Sándor, az aradmegyei takarékpénztár volt ügybuzgó, elismert szorgalmú ve-zértitkára, pénztárnoka A p o r Gyula. Aradváros közigazgatásában alkalmazva volt irodai segédtséget, ellenőrje V a n n a y Jenő volt megyei hivatalnok s könyvveze-tője ifj zombori R ó n a y János, ki jelen-leg szintén az aradmegyei takarékpénztár-ban van alkalmazva.

— Ügyvédi kamarából. Az aradi ügy-védi kamara közhírré teszi, hogy P e t o László dr. aradi ügyvéd a kamara lejtro-mába felvétellett.

— Mi hír Makón? Régen volt olyan idő, midőn a vereshagymás, fehérzépös Makóvárosból oly mohón leste volna az aradi közönség a híreket, mint most. Nem is csoda. Mindenki óhajtja tudni, hogy megy ott dolga az átverződő aradi szin-társulatnak s mint vannak megelégedve az elpusztulhatlan direktorral, M o s o n y i Ja-kabbal. Kiváncsiak arra, vajjon játékszane-k, pártolja-e őket a közönség s mikor áll be a sokszor jószót fordulat, hogy a Mosonyi által agyon maczerált szintársulat felozlik s tagjai közül azok, kik idejekorán tisz-tességes helyről nem gondoskodtak, újabb vereség után mikor mennek világgá? Mi már kaptunk Makóról hírt, még pedig igen megbízható forrásból. De ez a hír nem igen vigasztaló reánk nézve, mert mi szí-vünk-öl szánjuk a szencsétlen szintársula-tot, szánjuk, mint a mennyire kárhözhatjuk a kalmárkodó színészi érdekével, megél-hettségével vajmi keveset törődő igazgatót Ugy látszik a makói szezon egészen ugy kezdődik, mint az aradi bevégyődött; egy nap előadás, aztán két-három napi pihe-nés, mire ismét előírának a fülnél fogva valami lejtűzött darabot. Vasárnap volt a megnyitó előadás, mely alkalommal a „V á l á s u t á n” került színré — 80 frt bruttó-jövedelemmel. Hétfőn és kedden nem volt előadás, leginkább azért, mert erők hiányában nem tudtak mit színrehozni. Hősszerelmestük nincs, mert K a z a l i c z k y y nem ment Makóra, a nyáron kisebb városokban odajárva vendégze-repelni. Most C s i k y Lászlót várják Budapestről, a ki még Aradról még szökött Mosonyi elől, annyira béttel vele az utolsó napokban. De hogy elmegye Makóra hősszerelmestkedni, az még kétséges do-log. Akkor M e d g y a s z a y Evelin sem mutathatja be magát a makói közön-ségnek, a mi pedig, mint forrásunkból tu-djuk hó kívánsága neki. Az már régi dolog, hogy a társulatnak primadonája nincs. Már ez maga rossz vért szült Makón, a hol M o s o n y i iránt általán gyanus a hangulat. A szintársulat annyira zavarban van, hogy még kedden délután 6 órakor ugyan tudta, mit fog szerdán színrehozni. Es M o s o n y i még mindig él és uralko-dik. Hja, nagyon helyesen mondja a latin közmondás, hogy: „Quem Dii pendere vol-tunk, non mergitur uadis . . .”. A mit magyarrá legjobban akként lehetne tra-vestálni, hogy „a t a direktort, a k i , A r a d o n , M a k ó n é s t ö b b v á r o s b a n a s z i n e z a t t ö n k r e t e v é s é r e t e r e m t e t t e k a z i s t e n e k , n e m m e r i t i k e l a k ö z ö n y h u l l á m a i b a n . ” D e a z é r t h i s s z ű k , h o g y b e b o r u l m e g n e k i i s .

— Zilahy Gyula az aradi szintársulat volt tagja, szerdán lépett fel először a bu-dapesti neizeti színházban és — a lapok egyhangy kritikájából ítélve, — n a g y s i k e r t a r a t o t t s v a l o s z i n t ű l e g s z e r z ö d t e t n i f o z j a k . Z i l a h y Váradit Antal „Tör”-jében lépett fel s egy bamba fiatal embert játszott: Czenczit. E fellépé-séről a „N e m s e t ” így ír:

Z i l a h y y u r h a t á r o z o t t a i k e r t a r o t t a s z e r e p e b n ; i g a z a n t e z z e t t é s s o k é s ő z i n t e t a p o t t n y e r t . A t l a n e l i s m e r t é k , h o g y t e h e t s é g e s a f a l u s i b a m b á k á b r á z o l á s a k i v a l ó . T e r m e z e t e s k e p e s s é g e i i s e l é g g e s e g i t i k s z e r e p k ö r e n . K ö z p e s t e r m e t e , k e r e k k o p o u j a , e r ő s , d e k i s s e r e p e s h a n g j a é s n a g y m o z g e k ö n y s a g a n a g y o n j ó l s z o l g á l k a z a b r á z o l á s b a n v a n a z t a n v i d a m t e k i n t e t t i s z e m e ; e l é g k o m i k u s z a b a s u o r r a , d e r ű t a r c z k i f e j z e s é s e g y f e l s ő s o r n a g y f é b r f o g a , m e l y e k k ö n n y e n

induló nevetését hatásossá tessik. Komi-kuma a szívóbuli ered és hamar földérti a néző kedvét is. E fiatal színész már első jelenetében megnyerte a közönséget, mely aztán az egész estén át nem szűnt meg őt tetszésével kitüntetni.

— A legközelebbi Sajtópör az aradi esküdtésék előtt május 29-ikén lesz, a vádló K i s s Kálmán tames butynoi lelkész, kinek képviselőtében H a v i á r Dániel szarvasi ügyvéd és orsz. képviselő adta be a vádlevelét. Vádlott G o t s o h a l t János postamester és iskola-gondnok, a ki a „Dettler-Zeitung”-ban a lelkész, mint iskolázásuk elnököt tamadta meg az iskola pénzügyeinek kezelése miatt. A védelmet M u l e k Lajos dr. ügyvéd fogja vinni. A tárgyalás érdekes lesz, mert tanukra is történet hivatkozás és azok ki-hatgatása, köztisztviselővel szemben levén intézve az inkriminált ozikk, el fog rendel-tetni.

— Majnalhasadás a ligetben. Akármily édes legyen is a reggeli hevevés, bármily nehez is ott hagyni a puha, dagadó párná-kat a hajnalhasadáskor, mégis nagyon, de nagyon sokan keresik fel az időjárban az aradi városligetet. Az a kárpótlás, melyet az ember itt kap a tiszta, végtelen édes levegőben, a zöld fák alatt, a liget ka-nyargós utain, teljesen elegendő az ott ha-gyott pihevéért. Senki sem bánja meg, hogy a hajnal a ligetben tölti. Kedvesebb valamit képzelné sem lehet a ligetben. Az első pirkadás május eleje óta nem egy estealót talál odakint, kik kéjjel szivják a reggeli hűs levegőt s élvezik a gyönyört, mit az édes természet nyujt. Valami osodás, üdítő érzés fogja el az embert. Mintha újra szülnének, mintha megerőződnek. Ru-ganyosabb lép, jobban kivágja a mellét, mint egyébkor. Madarak oisacsergése üd-üzűi, az ivócvarnok előtt megszólal a zene, melyet minden reggel négy szál érzegány szolgáltak. A csarnok valóságos fűrdőcsarnok. A gyógyvizeket létszámra fogyasztják s nem egy jökedélyű lányke, vagy fiatal ur, kinek az orvos kora reggeli mozgást írf elő kurából tánczra kel a zene itemeire s így végzi a szálkészes, erőstöt mozgást. . . . S a közönség minden nap minden hajnal-ban növekszik a ligetben, mert a ki egy-szer kint jár, belátja, hogy isten ellen való vétek élvezetien hagyni az eszeshasonlítha-tlan hajnali levegőt.

— A népkölkök tulterhelteésén való segítség ügyében tartott tegnap délután 4 órakor az aradi iskolaszék részéről kikü-ldött albizottság értekezlet. Az értekezle-ten M i l l i g József iskolafelügyelő elnö-költ. Mindenekelőtt felolvasták erre vonat-kozólag az egészségügyi bizottság vélem-nyét, melynek a kérdés javaslatátelre szin-tén kiadották. Az egészségügyi bizottság végtelenül károsnak tartja az elemi iskolai tanulóik gyenge szervezetét úgy az iskolai órák mint az ottani gyakorlatok által tul-terhelni. Szerinte az órák számát korlátozni kell, azt ajánlja, hogy a leányövendékek isko-lakötelezettsége ne a 6-ik, hanem a 7-ik életévben kezdődjék. Az első és második osztály növendékeire heti 18 óránál többet ne szabadjon kimérni. A harmadik és ne-gyedik osztály növendékei a testi szervezet egészségében tartása miatt heti 20 órá-töltsenek csak az iskolában, a leányiskolák ötödik és hetodik osztályának növendékei-nél pedig 25 legyen a heti órák maximuma, mindennap öt-öt órai foleosztással. Az albi-zottság eléak hozzászólás után magáérvá tette az egészségügyi bizottság javaslatát s elhatározta, hogy azt pártolólág terjeszté be az iskolaszékhez.

— A Kossuth-utczai honvédlaktanya átalakítása ügyében kiküldött szakértő-bizott-ság tegnap délelőtt fél 10 órakor P a r e c István tanácsnok elnöklete alatt ülést tar-tott. Ezen megbeszéltek az általuk tá-mozdait s összeállították a költségetét, mibe fog kerülni a munka. A költségvetés körülbelül 1200 frtot tesz ki. Az épületnél valami nagyobb átalakítások nem lesznek, ujra pedig a laktanya egy részét sem fog-ják építteti.

— A városi falkola, mely a Kossuth-utczai honvédlaktanya mellett terül el, egészen tele van hernyókkal, ugy, hogy a fiatal hajtásokat a pusztító lérgék csaknem egészen lelegelték. Veszélyeztetve vannak e miatt a környékben fekvő többi kertek is. Ajánljuk ezt az illetékes körök figyel-mébe.

— Ajándék a kölcsey-egyesület részére*) Az egyesület könyvtára részére következő ajándékok gyűlték be: N . N . u r t ó l . Jankovits „Szív és élet.” — V ö r ö s Vidor úrtól: Az oslók könyvtár husz füzete: Tenysony Király idylljei, Salamon F. irodalmi tanulmányainak I. kötete; Fessler, Gesohichte des Ungarn 1-kötete (a töblit már korábban ajándékozta, — S a l a c z Gyula úrtól: Ilonám emlék-ete (két pél-dány). — V a r j a s s y Arpd úrtól: Az 1885-iki orsz. kiállításról szóló hivatalos jelentés 1-4 kötete. — Plesch L. Kulojevits 1845. június 14-én tartott lástó beszédének kéziratát ajándékozta az egyesület levéltárának. Fogadják a szives ada-kozók ez uton is az egyesület köszönetét. A z e l n ö k s é g .

— Jókötöny eső hullott e tegnap dél-után 3 órakor nagy örmére a gazdaközön-ségnek, a föld a vetések egészen kiszárad-tak, szükség volt egy kis esőre rég óta. Kár, hogy olyan rövid ideig hullott alá a jókötöny zápor. Az örm különben is rövid volt, mert az elad roham után borsó na-gyságu f ő g kezdett esni, s még hihetőleg ártott a vetéseknek. Szerenésére alig esett a jég két-három percznél tovább.

*) Lapunk tegnapi számából tértünk ki mint klmardt. B o r v .

A nagykorú leányiskola építő bizottsága tegnap délután 4 órakor ülést tartott, amelyen Kenderessy és Czeller asztalosok által készített munkát átvette s a részokra járó munkadíjat kiutalványozta.

— Nyilvános nyugtázás.* Kőlcsey-egyleti tagjait fizették f. é. május 21-éig következő tisztelet tapok: A r a d i a k: Abrai L., Antalffy E., Aradvidai tanítóegylet, Boros Janka, Bonta Gyula dr. Buchsbau Dersó, Danas Ferencz, Ekkert Irma, Elek István, Fleischer K. (3 frt), Földes K., Franko S., Friml Lajos, Goldis J., Holbauer S. (3 frt), Házas A., Háász S., Heeger Ernő, Hószly Jakab, Jánosy Demjén dr., Jankó I., Klein I., Kabdebó S., Kovács Vince, Kopp M., Kohlbauer F., Krüßberger Mór, Lukács Miklós, ifj. Magyary L., Marcsini Lajos, Mitter Zs., Nidermayer Tóbiás (2 frt), Nikodém János, Péterffy Antal, Plesch Mór, Pollák Armin, Pollák Vilmos (2 frt), Pitner A., Preisinger József, Pozsgay Lajos dr. Ransburg Zs., Rosenberg Lipót, Rosenberg Sándor dr. Schwitzer Mór, Simonkay Lajos dr. (2 frt), Somogyi Gy., Steinitzer Pál dr. Schuster Henrik dr. Sekulity M. (2 frt), Szöllösy Károly, Széchy Akos, Wagner G., Weidenfeld István dr., Zemplényi Sándor. — V i d é k i e k: Fendrieh Gusztáv (Monyásza), Scheid Miklós (Monyásza), Bartos Gusztáv (Badna), Csáran Antal (B-Jenő), ifj. Foltács Károly (Uj-Arad), Horváth Lipót (Világos), Csáran Gergely, Csáran Gyula (Sepsőrs), Hruzek Béla (Uj-Arad), Jahn Vilmos (Boros-Sabes), Frieishez Miklós (Kurtios), Oródy Nándor (Glogovász), Simon Akos dr. (Világos), Suhajda Béla (Somokesz), Szabados József dr. (M-Pécska), Türk Tivadar (M-Bodzas), Intistória Gyula (Alosill), Kabdebó Béla (Talpás), Königsegg Földi (Tausz), Petruscs Janos (Sepsőrs), Szathmáry Béla (Fazekas-Varsánd), Valkovszky Antal (Amas-Kemars), Zdráhál Ferenz (M-Pécska), Kohn Salamon (Székudva), ifj. Sternthal Adolf (Gyula-Varsánd), Vertán Kóvári Mariska (Bánhegyes), Oláh Árpád (Német-Pereg), Skaála Antal (Kis-Jenő), Urbán Iván, Urbán Iránné (Török-Becse), Rajla Márton (Simánd), Szathmáry Károly (Pankota).

— Az új főjegyző. Szegedről jelentik: Szeged város főjegyzőjévé tegnapelőtt délután Páffy Viktor miniszteri fogalmazót ellenében Tóth Pál városi tanácsnok választották meg. Tóth Pál 128, Páffy Viktor 115 szavazatot kapott.

— Felhívás. A magyar országos tanítóegylet, mely a jövőben 25 éves fennállását ünnepli, a testületi szellem ébrentartása s az utóbbi években tanügyre érdeklődőket a jövőbeni tevékenységére a „főkönyv” létesítésén fáradozik. E fáradozását már is szép siker koronázta, a megyékben az országos anyagegyesület vezénnyel már megkezdte a munkát, az ország minden táján látható és hirdeti a házira valamint felkeltésünkre dicőfényt vető hazafias munkálkodását. Elgondoltak az országos tanítóegyletnek az országos anyagegyesület és annak hatható támogatása képezi ennek 250000 frt tökével bíró delegált egyletnek ténylegességét. Ezenkívül tankönyveket szerkeszt, havi közlönyt küld ingyen tagjainak, békességet szerez hitközségek és tanítók közt s az anyagi nyomort elhárít és halálát után enyhíti, mert az elhalt tagjairól öngyógyít 200 frtoti segélyben részesíti. A tagsági díj mindenkézt csak 4 frt évente. Egyesülésben rejlik az országos tanítóegyletnek a jövőre való felvirágzóztatásához hozzájárulni. Ezt sikeresen az által végzett munkáinak, ha a többség példáját követve tömegesen belépnek s megalkotják az országos magyar tanítóegyletnek a r a d i a k o s a n a d m e g y e i f i d é k i e k e t. A tanítóegylet a jövőben felhívjuk Arad és Csánadmegyék t. ir. feleket tanítóit, hogy szívesleg meg szatuzatukat és f. é. június 1-ig csatlakozási szándékukat, a később egybechivandó jegyzőgyűlésen való részvételüket, az alant jelzett választm. tagnál bejelenteni sziveskedjenek. Kartársak! támogassuk saját ügyünket! Alakítsuk meg a főkönyvet, tegyük félre a férvit, elgondolt kartársaink, öngyógyít és árvák érdekében a minden nemest és szepet kiírtó köznyomosságot! Fel, siesdünk zászlónk alá! Arad, 1889. május hóban. Kartársai udvariadalokkal s a m a n n a r m i n, az országos magyar tanítóegylet választmányi tagja, S p i t z e r I g n a z, az országos magyar tanítóegylet rendes tagja.

— A világi országos vásár az idén nem a szokott időben tartatik meg, mint velünk az előjárásból tudatja, hanem a közbe jövő plukdosi ünnepek miatt június 1-én. A jövőben a június 1-ét napját követő szombaton és vasárnap tartatik meg a vásár.

— Belezott. H o g y: Hogyan köszönöm meg önnek uram, a jószágát? Az ön bámulatos lélekjelölésé nélkül üssetapostak volna a lovak. Ur: Oh, kissasszony, csak azt sajnálom, hogy mi ketten egy pár — H o g y (dölelve megmentője nyakát) Ah nemes férfin, örökre az önök vagyok! Ur (elbámulva): — hogy mi ketten egy pár perczel később nem érkeztünk Uj helyom oszilidorem nem került volna akkor a koozi kerkei alá

— Lelkészlak-építés. Nagylakon, mint levelezők írja, a napokban tartották meg az érlejtést a gör. kcl. lelkeszlak építésére. A költségelirányzat 5643 frt volt. Ajánlatot tettek S z a b o s S u r á n y i (H.-M.-V. árnyal), K r i m J ó z s e f é n t i (Nagylyak), T ó t h G e r ő (Makó). Legelőnyösebbnek találták K r i m J ó z s e f é n t i ajánlatát, kelt a munkát 4794 frtért hajlandók elvállalni.

— Egy házaspár sorsa. Orosházaán a Ravasz házaspár megőrült. Valami anyagi dolgok miatt való vizsgálkodás izgatta fel őket annyira, hogy lelki betegségek lettek.

— Berlin-budapesti expressz-vonat. A m. államvasutak igazgatóságától kapjuk következő értesítést: Azon célból, hogy a b-

post-konstantinápolyi naponként közlekedő konvencziós vonatokhoz, nemkülönbén a Páris és Konstantinápoly között hetenkint kétszer közlekedő keleti futárvonatokhoz közvetlen közlekedés érdekében éjszakaiugratról is teremessék megfelelő csatlakozás f. é. június hótól kezdve egyszer Berlin és Budapest között egy Expressz-vonat fog a következő menetrend szerint közlekedni: a) indulás Berlinből csatlakozásban a Hamburgból délután 12 óra 5 perczkor induló és Berlinből délután 4 óra 58 perczkor érkező gyorsvonathoz minden szerdán délután 5 óra 10 perczkor. Erkezés Budapestre minden osztoptókor délután 1 óra 15 perczkor csatlakozásban a délután 2 óra 40 p. Belgrádon át Konstantinápolyba induló konvencziós vonathoz és a pénteken reggel 2 óra 35 perczkor induló paris-konstantinápolyi keleti futárvonathoz. A vonat először indul Berlinből f. é. június hó 5-én. b) indulás Budapestről csatlakozásban a szombaton délelőtt 10 óra 5 perczkor érkező konstantinápoly-párisi keleti futárvonathoz és a szombaton délután 1 óra 25 perczkor érkező konstantinápolyi konvencziós vonathoz minden szombaton délután 8 óra 35 perczkor Erkezés Berlinbe minden vasárnap délelőtt 11 óra induló csatlakozásban a Hamburg és Kölnbe este 9 óra 30 perczkor. Az első vonat elindulása Budapestről f. évi június hó 8-án. — Ezen Expressz-vonat közötti közlekedés megkezdésére Budapest közötti közlekedés megkezdésére, hogy ezen vonathoz egy minden kényelemmel berendezett házőkői is fog besoroztatni. A vonathoz első és második osztályú közvetlen gyorsvonati menetjegyek fognak kiadományozni, melyekhez a halokocsi igénybe vételénél külön pótegy váltandó. A pótegy ára a budapest-berlini vonalraest illőtelőg az I osztályban 18 márká, a II osztályban 12 márká, a ruttká-oderbergi vonalraest illőtelőg az I. osztályban egy forint, a II. osztályban 50 krajczár, a budapest-ruttká-oderbergi vonalraest illőtelőg az I. osztályban két forint a II. osztályban egy forint, a pótegyek az induláskor a személyzetnél, vagy pedig nitközben a halokocsi kisértő kalauzál kaphatók. Bupapestben, 1887 máj. 22-én az igazgatóság.

— Törzsen. Az újonnan megérkezett új rádiógyermeknek ma este 8 órától 11-ig a „Központi szórakozó” előtt törzsenét ad.

NAGYVILÁG.

— A királyné balesete. Szerdán délután két órakor a királyné O Felsőge, Mária Valéria főhercegnő és Saluator Ferenz főherczeg társaságában külön vonaton Wiesbadenbe elutazott. Midőn a vonat a frankfurti összekötő hidon áthaladt, három utolsó vagonja kicsiklott. A királyné s a főhercegné mátká-pár sértetlen maradt s kiszállott a vonatból, mely két órási késéssel folytatta útját. A vonat senki sem sérült meg komolyan s csak két egyen — az egyik egy lakaj — szenvedett horzsolást. A királyné perczre sem állította el lélekjelölését. A baleset oka állítólag az, hogy a kiskiklott vagonok nagyon szorosan voltak egymáshoz csatlakozva. Az első táviratok, melyek a szerencsétlenségről Bécsbe és Sobónbrunnba érkeztek, nagy remülést idéztek elő, mert azt tartalmazták, hogy az egész vonat sikiott ki. A később érkezett hírek teljesen megnyugtatólag hatott a királyné felségére. Hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt, egy udvari alkalmzottnak köszönhető, ki ideje korán megadta a vérszélést. A királyné egyelőre, Lainzba vonul, aztán Ischibe, később pedig Gasteinba fog menni és nem tengeri, fűrdőbe, mint közöltebb hírlett.

— Rövid hírek a z a n g o l f e l s ő h á z s z e l v e t t e a z t a t ö r v é n y j a v a s l a t o t, mely a néket feljogosította volna, hogy a grófsági tanácsok (megyei tanácsok) tagjai lehessenek. — A b e r l i n i s z i n h á z a k n y á r o n á t s z i n t e n m a j d n e m m i n d z á r v a l e s s e n k. — L o c k r o y f r a n c i a v i e n m i n i s t e r e g y h i r l a p i p o l e m i a k ö s z l e t t e n p á r b a j t v i v o t t D e l a b e r y k e p v i s e l t v e l. L o c k r o y k a p o t t a k a r j á n k ö n n y s e b e t. — N a n s e n s z a z k a s a r k i u t a z o d, ki legutóbb Grönlandban buvátkodott, szerencsésen megérkezett Kopenhágába, hol nagy kitüntetéssel fogadták. — A z r i o h i o p e r a i g a z g a t o s á g a s z e r z ö d t e A s t a l l e r I r m a k i s s a s z o n y t, a b u d a p e s t i o p e r a i o k l a v e z t e t n ö v e n d é k é t.

IRODALOM és MŰVESZET.

— „Paedagogical Plutarch.” Megjelent az O r b ö k M ö r á l t szerkesztett „Paedagogical Plutarch” 21—22-ik (kettős) füzeté, mely a III-ik kötet 1. és 2-ik füzeté teszi. E füzet tartalma; B e r z e v i t c z y Albert dr. Gerevich Emilől; H e r b a r t Frigyes, Regéczy Józsefől; K o v a c s i Antal Boros Györgyől; N e m e t h Antal dr. László Samutól; F o n y o Pál. Papay S-lől; S i m a y I s t v á n volt aradi iskolafelügyelő Gömöri Viktortól. — A jól sikerült arcképekkel diszitett és számosan kiállított művet melegen ajánljuk a tanférgek figyelmébe. Az I. és II. kötet ára fuzve egyenként 2 frt., diszkötésben egyenként 2 frt 80 kr. A 21—22 füzet ára 40 kr. Megrendelhető Heckenast G. utóda: D r o d t l e i f f R u d o l f könyvkiadónál P o s s o n y b a n.

CSARNOK.

XIV. Lajos kedvesei.

Ez a XIV Lajos nagyon finyes udva t tartott, a szó régi, hagyományosan dios-

ségteljes értelmében. Már reggel 8-ór telv az ötöz termé a legnagyob b h o r z e g e k k e l é s p a i r e k k e l. A z e g y i k n y u j t o t t a n e k i a z i n g e t, a m á s i k a n a d r á g t a r t o t t, a h e m a d i k a m e l l e n y t; p e d i g n e m v a l a m i s z e g é n y f ö n e m e s e k v o l t a k e g y; h a n e m o l y a n V e n d o m e é s o l y a n C h a u l e n s f e l e h o r z o e k e k. A k i k ö z ü l a m a z 2.500.000 l i v r o, e m e z c s a k 2.700.000 l i v r e t t ö k k e p e s e l v e n i, o s a k h o g y m e l t o l g l i v e n d ö k t ö l h e s e n a „n a g y k i r á l y” u d v a r a b e l t.

Mikor a király ebédelt, 11 udvari „hotelmester” és számtalan szolga kísért végig minden egyes étel-fogást a konyhából; a mikor vadászni ment, a kiseretének száma megközelítette a legerősebb hadosztályét. A párisi parlamentben térdén állva tették meg előterjesztéseiket előtte a polgári származású magas bírák és még akkor is mint alázatos rabzolagad földi fetengétek előtte Franciaország legelőb főbírójának, midőn egyszer lóháton, lovagorkorcsával a kezében hatolt be az igazságszolgáltatás legelőb pelotájának szentesyérbe. Csak a főnemes születési magyabíráknak volt megengedve, hogy úgy álljanak meg előtte, mely meghajlás után, mint a hogy Isten képre teremtett embernek illik.

Ez ezek a kiváltságok előjogok annyira előkelő főnemesek le is voltak téteték azután, ha aludni ment, a nagy királyt épen oly szertartással, mint a nagy királyt, mint a hogy reggel felöltöztették volt.

A legnagyob b fényt azonban XIV. Lajos udvarának az ő maitressei kölcsönözték. Nem valami táncosnők, Lola Montezek voltak ám e-ek, hanem a legmagasabb rangú főúrnók. Hercegnők, örprónők, sőt még hajadon hercegnéasszonyok is. A ki pedig nem született hercegnéasszonyok, hát azt megtette a nagy király egyszerűen — hercegnéasszonyok.

Ezt cselekedte a szép Mademoiselle de la Valliere-re is. Nem is feszélyezte magát az ily botránysáon nyílt viszony miatt, sem a felséges király, sem az udvari főnemeség. Sőt inkább, ez a történelmileg megdicsőült, dugaszad francia főnemeség, a mely néhány ávtissdel cselőtt még undorral fordult el a polgári rendől, midőn az testvérenek” szállította, ez a történelmileg megdicsőült főnemeség a legnagyobb földi szerencsésnek tartotta, ha a király e nemű kedvtöltségeit mentől jobban előmozdithatja.

Midőn Montespan ögróf remek szépségű neje, született Mortemert hercegnő házaságnak, boldog házasságának mindjárt első évében mint palotahölgy az udvarhoz került (1663, a „nagy király” mindjárt kivetette rá halóját. De ezen ögrófnét nem oly könnyű volt az illedelmét, hogy ne mondjan az érely utjáról letríteni. A nagy király már kétségbe volt esse a nem várt fiaskó fölött. Akadt azonban rövid idő múltán „szellemi pártfogónja” Montespan hercegné személyében megis szerette e magas dáma a még nem romlott ifju ögrófné hajlamát a nagy királynak szerencsésen, XIV. Lajos pedig meghálálta e koszonjárát hagyományos egyszerűséggel. Kinevesse a közbenjáró Montespan hercegné férjét, Montespan hercegeit Franciaország leendő uralkodójának, Dauphinak — nevelőjévé!

XIV. Lajos milliókat költött e főrangú maitresse. Örési virákokat épített számára, messzeudleg berendezett parkokkal; ünnepeket, mulatságokat rendeztetett e fényosvár nőnek, az „Ezer egyéjszaki” regék stylusában. Ha a maitresse t. i. Montespan ögrófné valamelyik jószágára utazott: egy két óka 2 hatfogatu udvari diszhinton, tömördek egyeb koozi, egy oasap mála” öszvér és 45 inas kíséretében cselekedve, a városok hatóságai egy tisztelegtek előtte, mintha fejedelmő lett volna. Tisztelegtek előtte XIV. Lajos miniszterei is és Franciaország legnagyobb költői póémákat daloltak az ő nevére.

No és a pápa? Hát a pápa ígygeközt, a mennyire lehetett, XIV. Lajost a jó utra téríteni, de miután Bossuet püspök haszaltan tett e részben a királynál lépéseket, abba hagyták a további rendszabályokat. Montespan ögrófné pedig föl sem igen vette, hogy zöldcsütrőkn (1675) nem szolgaltatták ki neki (a nyílt házaságtörő nőnek) az oltári szentsejt, hanem fogta magát, odaállt egy udvari ünneplő alkalmával, a királyné jelenlétében, tömördek ezer ember előtt, minden palotahölgy, egészen szorosan közel a királyhoz, és festőileg vonzó attitűdében ráhajította az ő bámulatos szép kis fűrtő fejét a király, vállára Erre azután Bossuet püspök is, a pápa is teljesen tisztába jöhettek immáron a helyzettel.

De volt még elegyosabb maitresse is XIV. Lajosnak, mint a Montespan. A kortársak legalább azt mondják hogy Fontanges hercegnéasszony még jóval elragadóbb szépség volt, mint a bájos ögrófné.

Ugy van úgy: a felséges „nagy király” nyílt maitressévé tudta tenni Franciaország egyik legelőb főúrnak csodaszép hajadon, tizenöt éves leányát is. Egy év múlva azonban meghalt e kábitólág szép ifju főrangú hölgy, mint a király maitresse, — gyermekágyban.

Mi sem jellemezheti jobban a történelmileg megdicsőült ó-francia főnemeség világnézetét és erkölcsiességét mint az a jelenet a mely 1681. évi június 28-ikán játszódott le a 20 éves csodaszép hercegnéasszony halálóságnál. A halokölő bukott angyal előtt áll, nagy királynak sugárzó mezében, irzózatos parokájával a fején és egy oly finoman csillámú könnysel a szemében, amely méltó az udvari étiquettehez e pillanatban.

Boldogan halok meg, — sóhajt a leszakasztott virág, — boldogan halok meg mert tekintetem életem véperczében is egy király könyező tekintetével találkoztam!

Es ki is lehetne lelkét örökre, föltámaszthatlanul.

X.V. Lajos nemsokára Maintonont emelte a maitressei magas rangfokozatra. Hogy elvette-e (miután a királyné 1683.

juliusban hirtelen elhunyt) törvényes házasaság szerint? Ezt csak La Chausse atya tudhatná megmondani; de már az is meghalt.

A francia főnemeség pedig XIV Lajos temetése után azaz kezdte meg a nyilvános szereplést 1715-ben, hogy Saint Simon herceggel tiltakozást nyújtott be főrangú rendtartási névben a párisi u. n. parlamenthez a Novion elnök alatt elharapozott „rut tőrhetlen visszaélésellen.

Nos, miben állott e visszaélés? Hát abban, hogy az emberi méltóságra való, dekk főbíróvánszéki elnök Novion nem vette le a fűvetet az alatt, hogy a párisi, a főbíróvánszék főrangú bírái szavaztak egy vagy más peres kérdésben! Ez történt szeptember 2-án.

Kévéssel ezután a francia főnemesek Orleans herczeg regenshez folyamodványt adnak be, a melyben számos elharapozott visszaélés megzintetését és történelmileg megdicsőült régi szabadságok és előjogok visszaállítását kérelmezik.

Két pont különösen jellemző a kérvényben. Először az, hogy ne legyenek kötelesek a herczégek és páirek egy alsóbb rangu nemesrel, köznemesrel megverekedni, még akkor sem ha bosttal találta is őket megilletleni valamelyik köznemes. Masodszor pedig, hogy semmiféle iparos vagy kereskedő egy herczeg meg pair ellen pert ne indíthasson, ha van kifizetetlen számla, hát sürgethesse a herczeget, míg a páirt a neki hitelbe dolgozott, szállított iparos, kereskedő, de a sürgetést is csak nagy időközben szabadon ismételnie.

A valódi válassz: e kérvényre az 1789-iki forradalom adta meg, midőn behozta a jogegyenlőséget, a népképviselői rendszert, a miniszteri felelősséget, az állami közeletatást ügyet és a s r j ö s z a b a d s á g o t.

Ugyan talán hátrányára vált ez a haladás szóta az erkölcsiöknek? D.

KOZGAZDASAG.

A vetések.

A földmívelésügyi miniszteriumhoz május hó 14-től 20-ig beérkezett jelentésekből a vetések állásáról a következő zéseket közöljük:

B u z a. A Duna balpartján kielégítően áll, a korai ősi vetés Bars, Hont-Nógrád és Nyitra-vármegyékben oly buján nő néhol, hogy arlózni kell; a későbbi vetés is folytonosan javul. A Duna jobb partján az ősi itt-ott szárványban van, általában jól fejlődik, a tavaszi vetések általában jól, Vas- és Veszprém vármegyékben igen jól fejlődnek, a Duna-Tisza közén esőhiányról és rovarpusztításról panaszokdnak, általában jól és kielégítően áll. A Tisza jobbpartján a vetések inkább hanyatlanak, mint fejlődnek, a vetések jó nagy része sárga-színtű és ritka, a Tisza balpartján sárga-színtű, a tavaszi vetések is igen gazosak; ha nem hianyát, sárgultak s igen gazosak; a Tisza-Maros szögén Arad és Temesváros a drótféreg pusztít, a korai vetések jónak jelzethetők, jöllehet itt-ott gázosak és ritkák. Tavaszai jól fejlődnek; az erdélyi megyékben a vetés laasan fejlődik, ritka, helyenként megsárgult és törpe; a tavaszi buza ritkán két, nagyon gazos.

R o z s a. A Duna bal partján helyenként már virágzik, a korai ősi vetés szép nagy kalaszt hozott, a késői gyengébb. A Duna jobbpartján helyenként már virágzik is, eléggé jól áll; a tavaszi szepen bokrosodik, néhol azonban a szárazságot sárgul. A Duna-Tisza közén az ősi általában javult; a tavaszi fejlődése kedvező, ez is kívánja az esőt. A Tisza jobbpartján a nagy hőségben nem fejlődtek; a Tisza balpartján a mult hetig jól fejlődött, most már észrevehető a hőség káros hatása. Biharban drótféreg pusztítja; a Tisza-Maros közén az ősi általában közepesen áll; a tavaszi is jól gysarapodik. Az erdélyi megyékben közep-termetű igények.

Z a b. A Duna balpartján a kikelt eléggé jól áll. Vetése még folyamatosan van. A Duna jobbpartján szépen bokrosodik, Komárom- és Baranyában sárgulni és sárgulni kezd; a Duna-Tisza közén egészen jól áll. A Tisza jobbpartján többnyire kielégítő, sok helyen már sárgul; a Tisza balpartján Mára-maros-, Szabolcs-, Szathmár-, Szilágy- és Ugoosa-megyékben sárgulni kezd a forróság, egyebütt jól növekedik, Biharban meg vetik; a Tisza-Maros szögén jól bokrosodik; az erdélyi vármegyékben a korábbi szépen sárgul; a kis-öküllő járásban még ki sem kelt. Udvarhely némely részben nem is vethettek.

R e p e z e. A Duna balpartján virágzik. Pozsonyban jól mutat, Nógrád- és Nyitraiban rovarok pusztítják; a Duna jobbpartján silányt tömet mutat. Zalában helyébe tengerit vetnek; a Duna-Tisza közén és a Tisza jobbpartján gyenge hősábon meg igér; a Tisza balpartján, Békésben megjelölés, Szabolcsban rossz termésre nyújt kilátást; a Tisza-Maros szögén elvirágozott, közép- és jó közep-termetű fog adni, kivéve Aradmegye egy részét, hol közepesen alólt.

T e n g e r i. A Duna balpartján részben kelőfélben van, a kikelt kielégítő; a Duna jobb partján kapják; a Duna-Tisza

közén jól kelt, néhol kapják; a Tisza jobb partján laasan két, a kikelt gyenge; a Tisza balpartján Békés- és Szabolcsban szépen kelt, Békésben első kapálása meg is kezdett; a többi megyékben csak a legkorábbi vetések kelttek ki. A Tisza-Maros szögén szépen két, a koraiakat kapják, jól állanak; az erdélyi megyékben a vetése is csak most fejeztetett be. A korábban vetettek nemsokára kapa alá kerülnek.

H ü v e l y e s e k é s k e r t t i v e t e m é n y e k; a Duna balpartján bab, borsó többnyire jól keltnek. Arvában a káposzta-palánta igen szép; a Duna jobbpartján és a Duna-Tisza közén kifogásaltnak; a Tisza jobb- és balpartján megjelölés; a Tisza-Maros szögén és Erdélyben kedvezően fejlődnek.

B u r g o n y a. Általában jól fejlődik, kapják. Krasó-Szörényben több helyütt gyenge; a szárazság néhol károsan hat. Erdélyben most fejlődik.

K e n d e r é s l e n. A Duna jobb partján Zalában még vetik; a Duna-Tisza közén Bács-megyében jól fejlődik; a Tisza-Maros szögén részben magas és zöld színtű, itt-ott laacsony és ritka.

D o h á n y. A Duna jobb partján és a Duna-Tisza közén ültetése folyamatosan van, bár a szárazság ezt néhol akadályozza: Hevesben a pajor pusztítja; a Tisza balpartján Bihar- és Szabolcs kivételével, ültetés elvégzett; a Tisza-Maros szögén és Erdélyben a dohánnyültetés folyik.

C z u k o r - e s t a k a r m á n y r e p a; a Duna balpartján jól kelt ugyan, de a szárazságot sárgul, azokivül rovar is pusztítja; a Duna jobb partján a földi bolha okozott károkat; a Tisza-Maros szögén általában kielégítően áll; a Tisza jobb partján jól kelt, de alig fejlődik; a Tisza bal partján a takarmányrépa szépen kelt; egyes helyeken a bolha kezdi pusztítani; a: erdélyi megyékben ritkán kelt s félső, hogy ki sem kelt. Néhol kapják.

M e s t e r s z e g e s k a z á l o k; a duna bal- és jobbpartján, a Duna-Tisza közén, a Tisza balpartján s a Tisza-Maros szögén a luczernát legelőb helyen kaszálják, s igen jól hozamot ad; a többi takarmányfélék is jól állnak; a többi vidékeken gyengébb termés várható.

T e r m é s z e t e s k a z á l o k é s l e g e l d ö k. A Duna balpartján szepen mutatnak; a fü Bars és Nógrád kivételével, milderütt buján nő; legelő Arvamegyét kivéve, elegendő van; a Duna jobbpartján a legelő jól fejlődik; a Duna-Tisza közén a fűtermés általában gyenge eredményt igér; legelő jónak moncható, itt-ott azonban száradni kezd; a Tisza jobbpartján általában törhető; a Tisza jobbpartján Bihar-, Szabolcs-, Szathmár- és Békés-megyékben jó kaszálas remélhető, egyebütt a rétek sárgulni kezdnek; a legelők siromlottak; a Tisza-Maros szögén jó eredményt várnak. Legelők Csákdán kivételével, jók; az erdélyi megyékben kúto bözök, Hunyadban jók.

S z ö l d k. A Duna balpartján szépen hajt, kalását bevégnik; a Duna jobb partján és a Duna-Tisza közén bő termés igér; itt-ott a filloxera pusztítja; a Tisza jobb partján kielégítően áll, Zemplében a filloxera nagyon terjed; a Tisza balpartján gyönyörűen fejlődik; a Tisza-Maros szögén jó hajt, telve van fűrtökkel; az erdélyi megyékben szépen fejlődik.

G y ü m ö l c s. A Duna balpartján a hernyók pusztításai következtében, keveset igér; a Duna jobb partján közep-termetűre van remény; a Duna-Tisza közén és a Tisza jobbpartján hernyók is oszobogarak által megkímélt helyeken jó termés várnak; a Tisza-Maros szögén jó termésre van kilátás, kivéve, hol a hernyók pusztítanak. Hasonló termésre számítanak Erdélyben is.

E l e m i c s a p á s o k. Hernyók, földi bolhák, szilpok, oszobogarak és drótféreg pusztítanak az ország különböző vidékein; a kolombosi legyek, Nagy-törökben eleptek Arad, Kolumba-Szörény Ung és Hunyad egyes részeit.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Szász-tízlet. —

(Május 28.)

(B.) Szász Készárú nagyban 50.25—50 kincsinál fogva; — hordó alálul pr. 100 L. 35 frt gysztatási adóval

— Budapesti gabnátörzse. —

(Május 28.)

Kellemes vétékredy, kedvező vételköz Magyar 25000 mm. Mai—júniusi buza 6.56 Oszai buza 7.03—04. Oszai árpa 5.14. Mai—júniusi tengeri 4.54—4.66. Juli-augusztusi tengeri 4.68—70.

Hivatalos Ártolyam

a budapesti áru- és értéktörzsen 1889. évi május hó 23-án,

Magyar papírjárdék 4. sz.	102.40
magyar papírjárdék 5. sz.	97.10
magyar vasuti köibő	141.75
magyar vasuti államkötő	100.—
magyar keleti vasuti államkötő 2. kib.	—
magyar keleti vasuti államkötő 3. kib.	—
magyar földterhentesi kötvény	105.—
magyar földterhentesi kötvény	105.—
Temes-bánáti földterhentesi kötvény	105.—
Temes-bánáti földterhentesi kötvény	105.—
Erdélyi földterhentesi kötvény	105.—
Hórvát-szlavon földterhentesi kötvény	105.—
Magyar esőtőzvédelem kötvény	93.75
Magyar nyomóerő-erősségi köibő	143.50
Magyar államkötő	129.—
Ostrák járdék papírban	85.75
Ostrák járdék papírban	8.—
Ostrák járdék papírban	109.25
1880-iki ostrák államkötő	144.—
Ostrák-magyar bankkötő	90.—
Ostrák hitokkötő	37.—
Ostrák hitokkötő	308.—
Cs. és ki. arany	5.53
20 frankos arany (Napoleon'sor)	87.50
Német birodalmi márká	117.

